

Strategi Tributyltenn

Allmän beskrivning av ämnesområdet

Tributyltenn (TBT) är ett hormonstörande ämne som tagits fram för bekämpning av vattenlevande snäckor och är mycket toxiskt i vattenmiljön. Det har huvudsakligen använts i båtbottnfärg för att minska påväxt på skrovet. Ämnets giftiga påverkan i vattenmiljön gjorde att det förbjöds 1989 på vissa typer av båtar och sen 2008 gäller totalförbud för TBT på alla typer av svenska fartyg och båtar oavsett storlek. Trots detta finns TBT ytligt i marken och sedimenten i flertalet varv och marinor, vilket indikerar fortsatt spridning från båtar trots förbudet. I Sverige finns ett gränsvärde för TBT i sediment på 1,6 mikrogram per kilo torrsubstans. Detta gränsvärde är lågt i förhållande till de halter som finns i Stockholms skärgård och flertalet vattenförekomster i kustmiljön klarar inte miljö kvalitetsnormen för god kemisk ytvattenstatus beroende på TBT. För att minska påverkan krävs åtgärder av befintliga punktkällor vilka är båtklubbar och marinor där båtbottnfärg hanterats under lång tid. Att åtgärda den fortsatta spridningen från båtskrov är också avgörande för att minska fortsatt förorening av hamnområden. Detta bedöms vara extra viktigt på platser där sanering har utförts för att hindra att marken förorenas igen.

Nulägesbeskrivning Sverige

Användning av TBT i båtbottnfärg är förbjuden i Sverige och även i många andra länder, men trots det fortsätter läckage av ämnet till miljön. Utredningar pågår för att fastställa behov av sanering och tekniker för sanering av båtskrov. Att slipa en båt målad med TBT färg utan skyddsåtgärder, skapar en luftburen förorening som riskerar att göra mer skada än nyttan av att slipa båtskrovet. Punktkällor av TBT i form av olika båtverksamheter behöver saneras, men då helst efter att all risk för spridning till området har eliminerats för att förhindra återkontaminering efter saneringen. TBT sprider sig från punktkällorna till omgivande sediment och skapar en giftig miljö i ett stort område och bara tiden kan minska halterna i den miljön, med förutsättning att spridningen minskar eller upphör. I Sverige återstår ett stort arbete kopplat till sanering och minskning av läckaget av TBT.

Nulägesbeskrivning Österåker

Flertalet av kommunens kustvattenförekomster uppnår idag inte god kemisk status beroende på bland annat, förhöjda halter av TBT. Inom ramen för kommunens tillsyn har halterna av TBT undersökts på flertalet av de större båthamnarna och marinorna i Österåker. Provtagningen har utförts i både sediment, ytvatten och mark. Halterna som uppmättes i marken på båtuppställningsplatserna är överlag höga och ibland mycket höga. Eftersom Österåker har många relativt stora båtklubbar och marinor som haft verksamhet under lång tid, finns flera punktkällor som sprider förorening till omgivande skärgårdsområden och som behöver åtgärdas. Verksamheterna behöver undersöka möjligheterna till rening av spolvatten vid båttvätt, sanering av förorenad mark inom deras område och andra åtgärder för att minska användningen av båtbottnfärger.

Kommunens miljö- och hälsoskyddsavdelning har ställt krav på flera av verksamheterna att inkomma med egenkontrollprogram, åtgärdsutredning samt en åtgärdsplan för hur miljöpåverkan av bland annat TBT ska minskas från deras anläggningar. Verksamheterna behöver undersöka möjligheterna till rening av spolvatten vid båttvätt, sanering av förorenad mark inom deras område och andra åtgärder för att minska användningen av båtbottnfärger. För att klara den kemiska miljö kvalitetsnormen för ytvatten i våra kustområden krävs åtgärder för att minska

läckaget av TBT. Enligt nuvarande lagstiftning ska god kemisk status uppnås till 2027 i de flesta av kustvattenförekomsterna.

Målbeskrivning 10 år fram

Följande punkter bör strävas efter att uppnå inom 10 år

- Kraftigt minska läckaget av TBT till kommunens kustvatten från båtskrov
- De mest förorenade båtverksamheternas markområden bör vara sanerade
- Påbörjat arbete med sanering av övriga båtverksamheters markområden
- Uppnå god kemisk ytvattenstatus för kommunens kustvattenförekomster vilket är ett av kommunens miljömål
- Alla mer omfattande marina verksamheter har en strategi för att minska läckage av TBT från sin verksamhet

Arbetsätt för att nå målbeskrivningen

- Tillsyn av båtverksamheter
- Miljöövervakning kopplad till de marina verksamheterna för att identifiera de prioriterade objekten
- Informationskampanjer riktade till verksamhetsutövarna och båtägarna

Koppla mot miljömål och andra strategiska dokument även omvärldens mål är viktiga att ha med

Miljömål rent vatten:

Uppnå god ekologisk och kemisk status i våra vatten till 2027

Styrdokument:

Lokalt åtgärdsprogram för vatten,

Aktörer som vi ska samarbeta med

Båtklubbar, marinor och varv